

Požáry v národních parcích: časté otázky a odpovědi

3.6.2026 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Je území národních parků nějak specifické z hlediska vzniku požáru?

V národních parcích nehoří častěji než v lesích ve volné krajině. Stejně tak se zpravidla neliší příčina požáru, kterou je ve většině případech lidské zavinění a nezodpovědné chování (zejm. porušování zákazu používání zábavní pyrotechniky, kouření a rozdělávání ohně v lese). Významným faktorem zvyšujícím pravděpodobnost vzniku požáru v národních parcích je vysoká návštěvnost.

Faktory, které následně usnadňují šíření požáru, jsou také obdobné, především se jedná o náchylnost lesa k zahoření v období velmi silného sucha, zastoupení jehličnatých dřevin, povětrnostní podmínky a v případě NP Českého Švýcarska také vysychavé pískovcové podloží.

Na území národních parků je specifickým často i velmi nepřístupný terén, proto byla v minulosti zejména správami NP České Švýcarsko a NP Šumava významně posílena oblast požární prevence a přijata taková opatření, aby se výrazně zlepšily podmínky a připravenost pro případný zásah.

Příčinou naprosté většiny dosavadních požárů na území národních parků je lidský faktor, nikoli jejich ochranný režim plynoucí z platné legislativy a s ním související péče o tato území.

Jak se lišil požár v roce 2022 a ten letošní?

V roce 2022 se první ohnisko objevilo dle vyšetřování již 23. července okolo jedenácté večer, hlášení o požáru obdržela Správa NPČŠ od saské stráže přírody v neděli 24. července v sedm hodin ráno. Požár vypukl v turisticky nejexponovanější lokalitě národního parku, v extrémně členitém terénu, v období vrcholícího několikaměsíčního sucha a velmi vysokých teplot, ke kterým se navíc přidal i silný vítr. Byl to největší lesní požár v historii České republiky, takže chyběly i zkušenosti, které by mohly být při hasebním zásahu využity. To vše následně vedlo k tomu, že i přes enormní nasazení požárních sil a prostředků trval zásah 3 týdny. Celková zasažená plocha činila přes 1 000 ha, bylo nutné přistoupit k evakuaci obyvatel, došlo k poškození turistické infrastruktury a následně i k dočasnému uzavření několika turistických cest z důvodu vysokého rizika pádu ohořelých stromů a žárem poškozených skalních objektů.

Při letošním požáru byly souřadnice ohniska lokalizovány po ohlášení dronem Správy NPČŠ za cca 15 minut a mj. díky existující požární mapě území národního parku bylo možné okamžitě identifikovat, jaké jsou podmínky pro zásah hasičů a jejich techniku – např. průjezdná kapacita cest, zdroje hasební vody apod. Hašení proto mohlo začít takřka ihned, a i proto se požár povedlo díky profesionálnímu nasazení hasičů, včetně včasného nasazení velkého množství prostředků pro letecké hašení, následně udržet na cca desetině rozsahu oproti roku 2022. Zároveň byly Správa NPČŠ i hasiči na podobnou událost lépe připraveni, než tomu bylo při předcházejícím požáru.

Jaká opatření podnikla Správa národního parku České Švýcarsko, aby se neopakovala situace z roku 2022?

Správa NPČŠ přijala po požáru v roce 2022 ve spolupráci s HZS Ústeckého kraje řadu opatření k eliminaci či zmírnění rizik požáru. Mj. zajistila zdroje vody ve velkoobjemových vacích (až 100 tisíc litrů vody) v lesích, vybrané vodní toky vybavila vzdouvacími přepážkami pro zadržení vody,

přepočala síť cest pro HZS, kde tyto cesty rozdělila do čtyř základních kategorií, následně vytvořila mobilní aplikaci pro hasiče obsahující mapu cest určenou pro pohyb požární techniky, ve které jsou uvedeny například i informace o zdrojích hasební vody, možných místech otáčení hasičské techniky apod. Veškerá uvedená opatření byla projednána s HZS.

Další z technologií, která přibyla od minulého požáru, jsou dálkově řízené a mobilní drony pro brzkou detekci požáru, které dle stupně požárního nebezpečí monitorují území národního parku. Ty jsou vybaveny i infrakamerou a významně přispívají k včasné detekci případných požárových ohnisek. Správa NPČŠ dále pravidelně kontroluje a zajišťuje průjezdnost cest určených pro složky IZS, zřídila pozici požárního preventisty a díky navýšení počtu strážců posílila hlídkovou činnost v terénu. Byl také zaveden systém regulace pohybu návštěvníků v národním parku ve vazbě na výstrahy před rizikem vzniku požárů vyhlášené ČHMÚ. Oblast požární prevence se také významně promítla do strategických dokumentů Správy NPČŠ.

Zásadní je též osvěta návštěvníků národního parku. Zabránit individuálnímu nezodpovědnému lidskému chování a odhalit ve velmi členitém území včas všechna potenciální požárová ohniska je velmi obtížný, často prakticky téměř neřešitelný úkol. Pracovníci Správy NPČŠ např. jen v roce 2025 likvidovali na území národního parku, ale zejména i v přilehlé CHKO Labské pískovce, bezmála tři stovky nelegálních ohnišť.

Výše uvedený soubor opatření se pak jako společný projekt Správy NPČŠ a HZS Ústeckého kraje pod názvem "Soubor opatření v protipožárním managementu v NP České Švýcarsko po požáru v roce 2022" umístil v prestižní anketě Hasič roku 2025 v kategorii Projekt roku na 2. místě.

Proč v národním parku leží „mrtvé“ dřevo a jaký má vliv na požár?

Národní parky zaujímají v ČR rozlohu jen okolo 1,5 % území státu. Mají specifický režim v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny, kde dlouhodobým cílem ochrany národních parků je zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů na převažující ploše jejich území. Proto se k nim chováme odlišně než k lesům hospodářským, a to někde zahrnuje i ponechávání dřeva k zetlení a ponechání stojících odumřelých stromů ke zmírnění dopadů na mikroklima v důsledku např. kůrovcové gradace. V národních parcích je platná zonace, která určuje, jak konkrétně k jednotlivým porostům přistupovat. V NP České Švýcarsko je, s ohledem na druhové složení lesa, které velmi často neodpovídá stanovištním podmínkám a je důsledkem lesnického hospodaření na tomto území ještě před vznikem národního parku, naopak na řadě míst cílem i aktivně zasahovat a les obnovovat směrem k přirozené druhové skladbě.

Pokud se jedná o opatření k minimalizaci rizika požáru, dochází k preventivním těžbám, a to zejména v okolí obcí, odvozu dřevní hmoty, redukci množství souší či výsadbám a zvyšování podílu listnáčů v okolí obcí. Pokud se ale nakumulují nepříznivé podmínky pro vznik požáru, zejména déletrvající sucho, silnější vítr spolu s neuváženým chováním návštěvníků, požár může vzniknout a následně se rychle šířit nejen v porostech s menším i větším množstvím dřevní hmoty ponechané k zetlení, ale i v živých „zelených“ lesích – především korunami stromů, podzemím, hrabankou či uschlou bylinnou vegetací.

Často se vedou debaty o tom, zda je v některých částech NP nebo v hospodářských lesích riziko intenzity požáru zvýšeno i množstvím dřevní hmoty, která je výsledkem často plošných disturbancí. V tomto ohledu neexistuje jednoduchá odpověď, neboť faktorů šíření požáru je mnoho, stejně tak se liší vlastnosti (např. vlhkost) dřevní hmoty ponechané na místě k zetlení. V každém případě platí, že Ministerstvo životního prostředí bude i nadále pokračovat v krocích, které vedou ke zvýšení komplexní, systémové požární prevence. Po vyhodnocení situace z letošního května bude zřízena odborná pracovní skupina, která se touto problematikou bude zabývat.

Co se bude dít s požářištěm do budoucna?

Po uhašení požáru bylo požářiště předáno Správě NPČŠ, která zde bude po dobu určenou ze strany HZS zajišťovat dohled s cílem eliminovat případné opětovné vznícení lesa. Zároveň dojde k opravě lesních cest, případně dalšího vybavení, poškozených v souvislosti se zásahem.

Zatímco v hospodářském lese by následně došlo k dosadbě dřevin, v národních parcích je požářiště ponecháno přírodní dynamice a přirozené obnově lesa. V NP České Švýcarsko není třeba chodit pro příklad daleko – takto to funguje například na Havraní skále, kde hořelo před dvaceti lety, ale i v porostech zasažených požárem v roce 2022. Taková území jsou nejen zajímavá pro návštěvníky, kteří zde mohou sledovat velmi dynamickou samovolnou obnovu lesa, ale umožňují nám dobře zkoumat vývoj přírody a sbírat poznatky využitelné i pro lesní hospodaření a vývoj lesa obecně. Jakmile a pokud je to možné, zejména z hlediska bezpečnosti a komfortu návštěvníků a místních obyvatel, jsou či budou tato území postupně znovu zpřístupněna. Územím letošního požářiště však neprochází žádná značená turistická trasa, takže návštěvníků by se případné dočasné uzavření plochy požářiště nemělo významně dotknout.

Závěrem

Situace v NP České Švýcarsko potvrzuje, že dlouhodobé investice do protipožární prevence, moderní techniky a úzké spolupráce mezi Správou NPČŠ a složkami IZS se vyplácejí. Díky této spolupráci a předchozím zkušenostem mj. i z požáru v roce 2022 došlo k rychlému a efektivnímu nasazení velkého množství hasebních sil a prostředků. Požár se tak podařilo včas lokalizovat a uhasit v řádu několika málo dnů.

Tiskové oddělení MŽP

tel.: 267 122 835 nebo 267 122 058

e-mail: tiskove [at] mzp.gov.cz (tiskove[at]mzp[dot]gov[dot]cz)

otázky a odpovědi k požárům v národních parcích

<https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/pozary-v-narodnich-parcich-caste-otazky-a-odpovedi>